

NECESITATEA DE A FI VIRTUOS

Ștefan CRÎJANOVSCII

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Virtutea este înclinația omului de a proceda în majoritatea cazurilor într-un mod cât mai corect, ea este o parte importantă a concepției despre lume a fiecărui individ, în baza virtuții sau lipsei ei acționăm în lume. Ea este vocea, cu rădăcinii adânci ce ajung la esența ființei noastre și ne permite să comunicăm cu ea, prin faptul că instantaneu ne face să diferențiem binele de rău. Ascultarea de această voce are rezultatul unui ghid, care indică calea corectă care să o urmăm, neascultarea duce la coruperea ființei, suferința și un dezastru iminent.*

Cuvinte cheie: *Suferință, Virtute, Voce, Ghid, Cale, Corect, Decent.*

Conform dicționarul explicativ al limbii române Virtutea este însușire dominantă a caracterului, care îl face mai bun pe individul uman, din punct de vedere moral, intelectual sau al unui tip specific de activitate; integritate morală. Înclinație spre un anumit fel de fapte morale; calitate morală.

Am ales această temă ca subiect al acestei prezentări deoarece, virtutea, moralitatea nu sunt un obiect de studiu, ele sunt fundamentele, bazele pe care toate celelalte obiecte de studii se sprijină. Virtutea este o parte semnificativă a concepției proprii despre lume, virtutea este un set de idei, idealuri care ne indică felul corect de a fi și de a ne comporta în lume și locul nostru în ea. În baza virtuții sau lipsei ei oameni se înțeleg pe sine însăși sau eșuează, în baza ei înțelegem oameni cu care interacționăm sau eșuăm în a o face. Lipsa de virtute îi face pe oameni bolnavi, într-un mediu lipsit de virtute te simți turmentat și torturat de inabilitatea de a găsi un punct de referință stabil. În societatea de azi extrem de materială acest lucru ne-a permis a avansa din punct de vedere tehnologic extrem de mult devenind foarte puternici cu capacitatea de a remodela lumea înconjurătoare, poate chiar prea puternici pentru sistemul nostru moral sau lipsa acestuia. Noi presupunem că bazele fundamentale ale relației sunt materiale, eșuăm să observăm ca fundamentele realității noastre proprii nu sunt materiale, sunt emoționale, motivaționale sunt vise, viziuni, sunt relațiile noastre cu alți oameni, aceste sunt dependente de cunoștințe, de conștiința și de autocunoaștere.

Budiștii spun că viața este suferință o persoană modernă ar spune ca aceasta este o afirmație foarte pesimistă, dar o dată ce i-ai înțeles sensul descoperi că ea este ca o ușurare, deoarece oamenii toată viața umblă ici colea suferind și nu știind de ce, și toți în mica noastră scoică tragem concluzia că ceva ar fi în neregula cu noi că uite sufăr și nu știu de ce și lucrurile nu ar trebui să fie așa. Și atunci îți poți da întrebarea cine spune că lucrurile nu ar trebui să fie așa. Budiștii spun că viața este suferință și aceasta subînțelege că dacă nu suferi aceasta este un lucru bun, noroc sau poate binecuvântare, dar nu și calea lumii nu și felul în care stau lucrurile. Și poate ar trebui să fii recunoscător că lucrurile în cazul tău stau așa. În creștinism simbolul central este crucifixul ceia ce nu este un simbol pozitiv în nici o măsură este simbolul trădării de către prieteni, opoziție din partea statului și vulnerabilitate mortală, este un simbol al faptului că viața este suferința mai puternic ca nici altul, și de aceea influența acestui simbol se resfrânge dealungul mileniilor. Iudaismul cred că toată lumea știe că evreii sunt foarte conștiincioși asupra faptului suferinței în viață, deci este folositor de a ști de a înțelege că viața este suferință este un fapt ontologic fundamental despre originea existenței care nu este greu de imaginat ba chiar și ușor de înțeles, suntem finiți avem o speranță de viață poate de maxim 100 de ani și atât! și în afară de aceasta mai sunt și alte forme de extrema limitare care sunt impuse asupra ta de faptul existenței care depind de tine foarte puțin sau chiar deloc aceștea sunt factori arbitrari ai existenței, ești într-o anumită măsură de înalt, de gras, într-o anumită măsură de atractiv, inteligent și într-o anumită măsură de bolnav mental. Și este fregvent faptul ca oamenii să își atribuie acești factori arbitrari ai existenței unui anumit defect al naturii lor, în loc de ai accepta ca condiție a existenței impuse de ea. Ființa umană este predicată pe faptul anumitor limitări, suntem ceea ce suntem și nu alte lucruri, și de aici rezultă că realizarea acestor lucruri vine cu suferință. Și viața pune întrebarea cum să te comporti în fața suferinței nu numai a ta și a celorlanți din jur, și este o întrebare aproape imposibil de evitat cu excepția că poate ești binecuvântat și ai perioade de timp îndelungate în care ceva absolut oribil nu sa întâmplat cu tine. Te gîndești la asta și crezi că este pesimistic dar nu este așa, este chiar unul din cele mai eliberatoare lucruri ce le poți realiza, poate nu e ceva în neregula cu tine la moment, dar este probabilitate mare că ai un membru de familie care are ceva neînregulă destul de serios, și chiar dacă nu ai la moment probabilitatea de a fi ceva neînregulă în viitorul apropiat este extrem de mare, poate vei avea un partener care va avea un defect destul de serios. Și știind asta te eliberează de iluzia că viața poate fi trăită fără suferință. Suferința este o parte indivizibilă a existenței, dar de ce este așa? Cine șie? Este o întrebare

metafizică. Dar sunt câteva idei, luăm o ființă cu atributele unui Dumnezeu, omniprezența, omnipotența, și te întrebi ce îți lipsește acestei ființe? Păi limitare este aceia ce îți lipsește, și te gândești, ce e așa de important - limitare?

Dar dacă luăm exemplul de mai sus cu ființa fără limitare poți face orice deorești oricând dorești poți fi oricine dorești asta reese că poți fi totul în același timp și de aici reese ca nu există ci doar ești, deoarece ești totul în același timp și nu le poți diferenția, nu există limitare a acestei ființe, deci devine un absolut, și dacă te gîndești la acest lucru îți dai seama că e adevărat, exemplul toți jucăm jocuri, jocuri cu alți oameni poți să te joci chiar fără să realizezi acest lucru. Când joci acele jocuri stabilești niște limite, joci după un set de reguli, când te limitezi, noi lumi se deschid cu noi posibilități care se deschid în fața ta. Și deci este o idee metafizică puternică că existența fără limitare nu este posibilă, aceasta este o idee interesantă, deci apare întrebarea care este prețul existenței? Răspunsul este limitare, și prețul plătit pentru limitare este suferința, și deci prețul ce îl plătești pentru existența este suferința. Și deci care e problema cu acestea? Păi suferința ne pune în situația de a judeca validitatea vieții, toate lumea face acest lucru atunci când se întâmplă ceva oribil cu ei. Te vei întreba de ce eu? De ce nu eu, ar fi o întrebare mai bună, dar inevitabil te vei întreba oare merită toată aceasta? Cauza existenței tale se justifică? Si deci existența se poate de justificat? Procesul de a întreba și a răspunde la aceste întrebări șubrează fundația ta de fiecare dată. Poți răspunde cu da, existența se justifică sau nu! În nici într-un caz. Apoi apare întrebarea ce se întâmplă când răspunzi în unul din cele două posibilități? Pentru a răspunde la aceasta întâi trebuie să vorbim de antiteza virtuții, pentru că de fiecare dată când vorbești despre ceva, ce sar putea de înțeles ca optimistic, oamenilor le este foarte greu să te creadă, dacă aș sta aici și v-ași spune că scopul vieții este să fii fericit, ai putea găsi această afirmație puțin liniștitoare dar nu o vei crede în 1000 de ani atât cât este un gram de simț în tine, căci ai trăit și știi că sunt perioade chiar foarte lungi când fericirea nu este cuvântul care te descrie așa că trebuie să fie și alt ceva în afară de ea pentru că va fi o parte bună din viața ta care nu este fericită, ești slăbit de convingerea ta că viața este pentru a fi fericit, deoarece această convingere nu poate rezista nici celei mai mici adieri de vânt, nu cred că oameni din ziua de azi pot crede în virtute sau cel puțin, cu ușurință, deoarece sună religios, și noi avem probleme în a decide dacă suntem sau nu, dacă credem convingerile religioase și rostul lor sau nu. Deoarece formele noastre științifice de cunoștințe au șubrează considerabil fundamentele cunoștințelor religioase. Dar un lucru pe care oameni moderni îl pot crede fără multă bătaie de cap este viclenia, răul intenționat, unul dintre cele mai importante evenimente ale secolului 20 este procesul de judecată de la Nürnberg unde un grup de socialiști naționali din Germania care se credeau a fi răspunzători de majoritatea atrocităților din perioada celui de al doilea război mondial, o opțiune standard în apărarea acestora era că mi-sa ordonat să fac aceste lucruri, dar procesul de la Nürnberg le-a refuzat această îndreptățire oamenilor indiferent de etnicitate, naționalitate, sex sau convingeri, să o folosească pe motivul că sunt unele lucruri atât de evident de rele, nu virtuozitate, că dacă te implici în ele ești vinovat din punct de vedere existențial, esti vinovat în afara culturii tale, există o graniță universală care definește faptele morale, nu știm ce este dar știm ce nu este, și aceasta nu este tortura și genocidul. Un minim să fii virtuos înseamnă să îți trăiești viața în așa mod că dacă ar fi posibilitatea de a te implica în așa acțiuni probabilitatea să fie minimă, oamenii cred că dacă ei ar fi în Germania nazistă ei ar fi un salvator și nu un executor al faptelor enumerate mai înainte dar asta nu este adevărat să luăm un grup de oameni din ziua de azi și să-i punem în 1939 mulți dintre ei ar fi în clasa exectoare iar dacă nu restul ar fi în clasa care ignora acțiunile acestora sau le susțin și atunci tu poți să te gândești că tu nu ai fi în rândul celor ce comit așa crime sau poate ai fi, dar de unde să știu eu, dar faptele istorice sau aranjat anume după primul scenariu. Acest lucru spune ceva despre felul în care oameni își dirijează existența și sunt foarte vulnerabil în fața viclenie (răului intenționat) dacă ne uităm în geneză, ca exemplu un șarpe le dau un măr și aceasta îi trezește și ce se întâmplă cu Adam și Eva când se trezesc ei și realizează că sunt goi și imediat se acoperă. Dar de ce? păi când ești gol ești vulnerabil rămîi tu cu suferința și fricile și imperfecțiunile tale, să realizezi că ești gol înseamnă să realizezi că ești vulnerabil, de aceia Adam și Eva imediat sau acoperit iar al doilea lucru ce îl realizează ei este că știu diferența dintre bine și viclenie, nu dintre bine și rău dar anume viclenie, deci realizarea că ești vulnerabil imediat îți dă capacitatea de a recunoaște viclenia (răul intenționat), și atunci te-ai putea întreba sub ce condiții ești predispus de a manifesta aceasta noua realizare, cred că aceasta este ușor de aflat dacă te privești pe tine, dacă îți urmărești acțiunile fără de preconcepții adică în mod onest, sau să te privești într-un mod de parcă ai privi pe alt cineva, unul din lucrurile care este destul de util despre recunoașterea capacității tale de a fi rău, dacă poți face acest lucru fără a te trauma este că aceasta duce și la aflarea capacităților tale, de a face bine, una fără alta nu poate fi.

Dacă știi ca ești o armă încărcată mai ales una instabilă ești cu mult mai predispus să tragi atenție acțiunilor tale, asta înseamnă că poate nu ești foarte agreabil dar și mai înseamnă că dacă ai avea posibilitatea, nu ai face parte din clasa executoare din Germania nazistă.

În final ași vrea să trag câteva concluzii, viața este o chestie complicată și nimeni nu scapă viu din ea, dar putem să luăm anumite acțiuni pentru a trăi-o cu demnitate și destul de decent, dacă putem să reducem nivelul suferinței și mizeriei în care ne aflăm, în opinia mea ar trebui să folosim toate șansele pentru a o face, în primul rând trebuie să fim onești cu noi însuși asupra faptului cine suntem și ce limitări avem și felul cum ne-am putea îmbunătăți într-o lume haotică unde s-ar putea părea că virtutea, valorile pozitive, care odată se prețuiau, adevărul, onestitatea, respectul, altruismul, compasiunea, tăria de caracter, și voința de fier în apărarea idealurilor proprii, au disparut sau chiar sunt un lucru rușinos de a le poseda, și ai putea fi exclus din anumite grupuri sau chiar de societatea întreagă, dar în opinia mea încă ar trebui să le posedăm.

Aceste virtuți îți dau posibilitatea de a acționa în lume după cum îți spune vocea interioară, ce e bine și ce e rău, și cred că acesta ar trebui de urmat indiferent de situație, iar dacă îți trădezi vocea ce înțeleaptă, începi a îți corupe propria ființă și cum am spus mai devreme devii bolnav atât sufletește cât și mental și fizic, dacă nu îți urmezi vocea interioară la un moment dat o vei corupe într-o așa măsură că vei fi pierdut ca o corabie în oceanul mare, fără o busola care să îndrepte calea corectă, și atunci poți fi sigur că va fi sfârșitul.

Bibliografie:

1. Jordan B Peterson ,Maps of Meaning: The Architecture of Belief. "The necessity of virtue".